

عنوان:

مسئله اطلاعات روسیه در بحران سوریه از منظر حقوق بین الملل

نویسنده: سیداسرمیری

سرشناسه	:	میری، سید یاسر، ۱۳۶۸-
عنوان و نام پدیدآور	:	مشروعیت مداخلات روسیه در بحران سوریه از منظر حقوق بین‌الملل/نویسنده سید یاسر میری.
مشخصات نشر	:	پاوه: نشر زاز، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری	:	۱۵۳ ص.
شابک	:	۴۵۰۰۰۰ ریال: ۹۷۸-622-95466-8-0
وضعیت فهرست‌یابی	:	فیا
یادداشت	:	کتابنامه: ص. ۱۳۷.
موضوع	:	سوریه -- تاریخ -- جنگ داخلی، ۲۰۱۱م. -- دخالت روسیه
موضوع	:	Syria -- History -- Civil war, 2011 -- Participation, Russia
موضوع	:	سوریه -- روابط خارجی -- روسیه
موضوع	:	Syria -- Foreign relations -- Russia
موضوع	:	روسیه -- روابط خارجی -- سوریه
موضوع	:	Russia -- Foreign relations -- Syria
رده بندی کنگره	:	DS9
رده بندی دیویی	:	۳۲۰/۹۱۰۴۳
شماره کتابشناسی ملی	:	۵۷۳۴۵۱۴

////////////////////////////////////

عنوان: مشروعیت مداخلات روسیه در بحران سوریه از منظر حقوق بین‌الملل

نویسنده: سید یاسر میری ناشر: انتشارات زاز، پاوه. ۱۳۹۸

تیراژ: ۱۰۰۰ نوبت چاپ: اول قیمت: ۴۵۰۰۰۰ ریال

طراحی جلد و صفحه آرایی چاپ و صحافی: نگارش. تهران

شابک: ۹۷۸-622-95466-8-0

فهرست مطالب

۱	مقدمه
۱۰	فصل اول: مبانی نظری
۱۱	مقدمه
۱۳	چارچوب و مبانی نظری
۱۶	توسعه و مرور اصل مداخله‌ی بشردوستانه
۱۸	نظریه‌ی مداخله‌ی بشردوستانه
۳۲	نظریه‌ی مسئولیت حمایت
۵۴	فصل دوم: تئریه، تحلیل و بیان نتایج حاصل از پژوهش
۵۵	مقدمه
۵۹	عوامل ناآرامی در سوریه
۷۳	روابط خارجی روسیه و سوریه
۸۳	رویکرد روسیه نسبت به تحولات سوریه
۹۰	داخلت مستقیم روسیه در سوریه
۱۰۱	مشروعیت از منظر حقوق بین‌الملل
۱۱۱	بیان نتایج حاصل از پژوهش
۱۲۳	توجیه اخلاقی مداخله
۱۲۸	صلح‌گرایی: امری اخلاقی
۱۲۹	توجیه اخلاقی مداخله در بیانیه روشن‌فکران آمریکایی
۱۳۲	تعارض میان اخلاق و قواعد حقوق بین‌الملل
۱۳۲	شرایط اخلاقی بودن مداخله
۱۳۵	و مآخذ
۱۳۶	منابع

مشروعیت مداخلات روسیه در بحران سوریه از منظر حقوق بین الملل

مقدمه

اصطلاح حقوق بین الملل برگرفته از اصطلاح «Jus gentium» به معنای تحت اللفظی حقوق ملل است، این اصطلاح «Jus gentium» که در روم باستان در مقابل اصطلاح Jus civile حقوق مخصوص اتباع رومی قرار داشت به قواعدی اطلاق می شد که در عین آنکه به روابط میان کشورها، از هر نوع، اعم از خصوصی یا عمومی مربوط می شد، غیر شهروندان یا بیگانگان را نیز شامل می گردید. (۱)

امروزه، اصطلاح حقوق بین الملل عمومی عیناً در زبان های مختلف استعمال می شود و کشورها را تابع قوانین و اصول خود نموده است و دارای اصول و مواد بسیاری است که از آن جمله می توان به عدم مشروعیت مداخله اشاره کرد که در ماده ۲ قطعنامه انستیتو حقوق بین الملل، مداخله دول خارجی در

مشرویت مداخلات روسیه در بحران سوریه از منظر حقوق بین الملل

مخاصمات داخلی ممنوع شده و ماده ۳ تنها اعطای کمک‌های بشردوستانه را از ممنوعیت گفته شده مستثنی کرده است. به عبارت دیگر، دولت‌های خارجی حق ندارند به نفع هیچ‌کدام از طرفین منخاصمه، مداخله نمایند و به آنان یاری رسانند. گروهی از حقوقدانان نیز معتقدند که اگر سطح آشوب و درگیری به منخاصمه داخلی برسد، هیچ‌کدام از طرفین منخاصمه و از جمله حکومت مرکزی نیز نمی‌توانند از دولت خارجی تقاضای کمک و مداخله نمایند. چه آن‌که حکومت اسد هرگز از دولت روسیه تقاضای کمک ننموده و دخالت روسیه کاملاً خردسارانه می‌باشد. آغاز این مداخلات بازمی‌گردد به اعتراضات در سوریه که در مارس ۲۰۱۱ در شهر درعا آغاز شد و به تدریج به سایر نقاط کشور کشیده شد تا اینکه این مسئله سوریه را در یک بحران داخلی قرارداد و مکانی برای جولان

مشرویت مداخلات روسیه در بحران سوریه از منظر حقوق بین الملل

کشورهای قدرتمند تا از این فرصت به دست آمده برای تأمین منافع خود سودجویند روسیه منافع متعددی را در خاورمیانه پیگیری می کند، از جمله این منافع، منافع اقتصادی است.

چرن به اعتقاد بسیاری دخالت روسیه در سوریه فاقد مشروعیت است و نوعی اقدام غیرقانونی است. ما در صدد بیان تناقضات گوناگون و تحلیل این اقدام و ارائه نظر دقیق و منطقی هستیم، بازتاب این اقدام و آثار آن را در عرصه بین المللی و از منظر حقوق بین الملل بررسی می کنیم.

«اصل عدم مداخله» در امور داخلی کشورها یکی از اصول بنیادین حقوق بین الملل است که بموجب این اصل عام کشورها از دخالت در امور یکدیگر منع شده اند. رعایت اصل مذکور موجب حفظ حاکمیت و استقلال کشورها و نتیجتاً صلح و امنیت بین المللی

مشرویت مداخلات روسیه در بحران سوریه از منظر حقوق بین الملل

خواهد بود. واضعان منشور ملل متحد سعی نمودند که با تکیه بر اصل «عدم توسل به زور» دولت‌ها را از مداخله در امور یکدیگر بازدارند.

واگذاری مسئولیت حفظ صلح و امنیت بین‌المللی به اعضای دائم شورای امنیت موجباتی را برای مداخله این سازمان در امور داخلی کشورها در مواردی خاص فراهم آورد. جامعه بین‌المللی در خلال جنگ سرد تلاش نمود که اصل «منع مداخله» را تا حدودی رعایت نماید.

بعد از فروپاشی شوروی، شورای امنیت با تفسیر گسترده از مفهوم صلح و امنیت مرتبه دانست و بدین ترتیب نسبت «صلح بین‌المللی» را با «صلح داخلی» به رخدادهایی چون نقض حقوق بشر و فجایع انسانی در قلمرو دولت‌ها احساس تکلیف و مسئولیت نموده و اقدام به مداخله نظامی در کشور ناقض حقوق

مسئولیت مداخلات روسیه در بحران سوریه از منظر حقوق بین‌الملل

انسانی نمود. به این ترتیب اصل «عدم مداخله» تا حدودی تضعیف گردید اما در حال حاضر با معرفی اصول حقوق بشر به عنوان قاعده آمره، از نظر حقوقی نه تنها حکومت‌ها بایستی آن را رعایت نمایند بلکه در خاتمه دادن به نقض آن نیز مکلف شده‌اند. مسئولیت اولیه حمایت از مردم به عهده دولت است. چنانچه دولتی نتواند یا نخواهد از اتباع خود و یا جمعیت قربانی در قلمرو خود حمایت نماید. نظریه «مسئولیت بین‌المللی حمایت» جایگزین اصل «عدم مداخله» می‌گردد بر اساس این نظریه همه دولت‌ها مسئولیت حمایت از افراد تحت ستم را در چهارچوب مقررات منشور بر عهده خواهند گرفت.

تحولات جهان عرب که در سال ۲۰۱۰ جرقه‌های آن در تونس با خودسوزی یک جوان تونس‌ای آغاز گشت دامنه آتش آن تا سال ۲۰۱۷ همچنان ادامه دارد. بحران

شروعیت مداخلات روسیه در بحران سوریه از منظر حقوق بین الملل

سوریه که اکنون شش سال از نقطه آغاز آن می‌گذرد همچنان به چالشی مهم و بزرگ برای منطقه خاورمیانه و جهان تبدیل شده است. در این میان روسیه به عنوان یکی از مهم‌ترین حامیان سوریه نقش جدی را ایفا می‌نماید که در پس آن در پی اهداف استراتژیک خود است. در واقع هدف و انگیزه اصلی روسیه در حمایت از بشار اسد، مخالفت با دشمنان او بر اساس منافع ملی روسیه ترجیح می‌شود؛ اما چرا منافع روسیه در حمایت از اسد مطرح می‌شود؟ در پاسخ به این پرسش باید گفت به سه دلیل عمده منافع ملی روسیه در سوریه با سرنوشت بشار اسد گره خورده است؛ نخست مسکو تمایلی به تشکیل حکومت طرفدار غرب در دمشق ندارد. دوم مخالفان اسد در سوریه را خارج این کشور طیف وسیعی از چپ‌گرایان تا غرب‌گرایان و اسلام‌گرایان تندرو را شامل می‌شوند که از نگاه مسکو

مشرویت و اخلاط روسیه در بحران سوریه از منظر حقوق بین الملل

هیچکدام جایگزین مناسبی برای تشکیل یک حکومت مردم‌گرا در سوریه نیستند. بلکه دقیقاً به خاطر حمایت علنی و همه‌جانبه آمریکا، انگلیس، فرانسه، ترکیه، اماات، عربستان و قطر از مخالفان اسد است؛ لذا این یقین برای روس‌ها شکل گرفته است که ماجرای بهار عربی هم ساخته غرب و به‌ویژه آمریکا است تا تغییرات مورد نظر خود را برای ایجاد آنچه در سال ۲۰۰۵ خاورمیانه جدید می‌خواندند، به وجود آورند. سوم روسیه با قدرت گرفتن جریان‌های اسلام‌گرای طرفدار سلفی‌ها در سوریه به شدت مخالف است و روی کار آمدن آن‌ها را به معنای تشکیل جبهه‌ای از گرایش‌های سنی افراطی تفسیر می‌کند که در بلندمدت می‌تواند برای مسلمانان داخلی روسیه نیز مشکل‌آفرین شوند. همچنان که در بین جدایی‌طلبان چچنی نیز گروه‌های سلفی وهابی هم نفوذ داشتند. چهارم

شروطیت و اطلاعات روسیه در بحران سوریه از منظر حقوق بین الملل

روس‌ها نتیجه سپر دفاع موشکی را تضعیف بازدارندگی روسیه و به نفع آمریکا قلمداد می‌کنند و سعی دارند از بحران سوریه به نفع خود امتیاز گیری نمایند.

در نتیجه روسیه برای از دست ندادن موقعیت خود در آینده خاور میانه می‌کوشند از سقوط دولت اسد که آخرین سنگر نفوذ روس‌ها در این منطقه محسوب می‌شود، جلوگیری نمایند؛ لذا باروی کار آمدن دولتی که در آینده تهدید منافعی بلند مدت روسیه محسوب می‌شود مقابله می‌نماید. روسیه در حال حاضر در کلیه سطوح سیاسی، اقتصادی و نظامی قراردادهای راهبردی با دولت سوریه دارد که در صورت سرنگونی دولت اسد همه این قراردادها با خطر جانی روبرو خواهد شد. همچنان که در مورد صدام و قذافی این اتفاق افتاد. با این تفاوت که صدام به کشور همسایه

مشرویت مداخلات روسیه در بحران سوریه از منظر حقوق بین الملل

خود ایران و کویت تجاوز کرده بود در حالی که اسد به هیچ کشوری حمله نکرده است. همچنین درباره قذافی نیز او چهل و دو سال حکومت دیکتاتوری در طرابلس حاکم کرده بود و حاضر به هیچ گونه اصلاح در امور نبوده در حالی که بشار اسد در دو سال اخیر روند اصلاحات بنابر ملاحظه‌ای را آغاز کرده است. با وجود کند بودن روند اجرایی اصلاحات می‌توان گفت ابعاد بسیار وسیع و قابل توجهی را برای مشارکت دادن به مخالفان را شامل می‌شود. بنابراین روسیه با قاطعیت اتهام حمایت از حکومت سرنوشت را با اتکا به انجام اصلاحات بشار اسد منتفی می‌داند.